

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันสังคมโลกและสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ส่งผลให้การศึกษาห่างไกลจากโลกของเด็ก โลกที่ความรู้และเทคโนโลยีเกิดขึ้นมากและเป็นไปอย่างรวดเร็วนั้น มนุษย์ไม่สามารถจดจำทุกอย่างได้ อีกทั้งความรู้ ไม่ได้อยู่นิ่งหรือเกิดขึ้นอย่างช้า ๆ พอที่จะเรียนรู้ผ่านผู้รู้คนใดคนหนึ่งอีกต่อไป มนุษย์จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้สามารถเติบโต และเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตและต้องเริ่มตั้งแต่แรกเกิด โดยการปลูกฝังให้เด็กมีเจตคติที่ดีต่อการรับรู้ เรียนรู้และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ กลั่นกรองข้อมูล เลือกใช้และนำมาใช้ในสถานการณ์ที่ตนเองต้องการ ได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้มนุษย์จำเป็นต้องมีความสามารถในการเรียนรู้จากผู้อื่น มีลักษณะที่ทำให้ผู้อื่นยินดีที่จะแบ่งปันความรู้ ประสบการณ์ ตลอดจนหยิบยื่นโอกาสในการเรียนรู้ คุณสมบัติที่เอื้อต่อการเจริญงอกงามตลอดชีวิตดังกล่าว จำเป็นต้องปลูกฝังตั้งแต่ปฐมวัยและต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 1-2) การศึกษาปฐมวัยมุ่งเน้นการพัฒนาเด็กบนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็กแต่ละบุคคลภายใต้บริบททางวัฒนธรรม อารยธรรม และวิถีชีวิตทางสังคม ซึ่งมีลักษณะเฉพาะและแตกต่างกัน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา. 2551 : 3) พัฒนาการทางด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัยจะพัฒนาไปอย่างรวดเร็วในช่วง 4 ปีแรกของชีวิต เด็กจะมีพัฒนาการทางสติปัญญาถึงร้อยละ 50 นอกจากนี้เด็กปฐมวัยที่ได้รับการเลี้ยงดูที่ดีถูกต้องตามหลักจิตวิทยาและหลักวิชาการ จะมีพัฒนาการสูงและสามารถพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ (ฟาฏินา วงศ์เลขา. 2550 : 90) การจัดการศึกษาปฐมวัยมุ่งพัฒนาเด็กโดยองค์รวมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา การจัดประสบการณ์ที่ยึดเด็กเป็นสำคัญ โดยการอบรมเลี้ยงดูด้วยความรัก เอาใจใส่ จัดการเรียนรู้ผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย การจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยนี้จึงเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนในการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายโดยเฉพาะทางด้านสมอง ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่พึงกระทำและจัดให้กับเด็กปฐมวัยเป็นอย่างยิ่ง (อัจฉราภรณ์ สุกจิตต์. 2540 : 1)

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ได้ให้ความสำคัญกับพัฒนาการทางสติปัญญาซึ่งเกี่ยวข้องกับทักษะทางภาษาโดยกำหนดเป็นจุดมุ่งหมายไว้ว่าเพื่อให้เด็กปฐมวัยใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย กำหนดสาระการเรียนรู้และประสบการณ์สำคัญที่บูรณาการทักษะทางภาษาให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 31-37) ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยจะยึดเด็กเป็นศูนย์กลางและเปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาทักษะทางภาษาอย่างเต็มความสามารถตามศักยภาพ ทั้งนี้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 ซึ่งระบุว่าจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 : 11) เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าว การจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยควรคำนึง ถึงหลักพัฒนาการและหลักการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ ควรเป็นกิจกรรมที่เปิด โอกาสให้เด็กได้รับประสบการณ์ทางภาษาอย่างเป็นธรรมชาติ รวมทั้งเป็นกิจกรรมที่สามารถกระทำร่วมกันได้ทั้งในรูปแบบระหว่างเด็กกับเด็ก และเด็กกับครู (Ruddle & Ruddle. 1995 : 50)

การเรียนรู้ภาษาเป็นกระบวนการรับและประมวลข้อมูลของสมอง ความเข้าใจทางภาษาและการแสดงออกเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายในสมอง ซึ่งแต่ละคนจะใช้เวลาในการแสดงออกไม่เท่ากัน เนื่องจากไม่มีสมองใครที่เรียนรู้ในอัตราความเร็วและคุณภาพที่เท่ากัน การอ่านให้ฟัง เล่าเรื่องให้ฟัง สื่อเรื่องราวด้วยรูปภาพแทนคำอธิบาย ใช้หนังสือที่มีการใช้ภาษาที่ดี และถ่ายทอดโดยการอ่านที่มีจังหวะจะโคน จะทำให้นักเรียนเรียนรู้เกี่ยวกับความหมายของคำ การสะกด และการออกเสียงคำได้ด้วยตนเอง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2553 : 36) การส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาให้กับเด็กเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เพราะภาษาเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ผู้อื่นเข้าใจ ภาษาเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ซึ่งจะต้องอาศัยทักษะทั้ง 4 ด้านคือ การฟัง พูด อ่าน เขียน ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในการรับและส่งข้อมูล ทักษะทั้ง 4 ประการนี้ จะต้องพึ่งพาอาศัยกัน และควรได้รับการพัฒนาไปพร้อมๆกัน ภาษาไม่ใช่เพียงเครื่องมือในการสื่อความหมายเท่านั้น ภาษาจะเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิตมนุษย์ การส่งเสริมให้เด็กรู้จักการใช้ภาษาที่ถูกต้อง จะช่วยให้เด็กสามารถแสดงความคิดความเข้าใจของตนให้ผู้อื่นเข้าใจได้ (เยาวพา เดชะกุลปต์. 2542 : 62)

จากความสำคัญและความจำเป็นของภาษา ในการจัดประสบการณ์เพื่อเตรียมความพร้อม ด้านภาษาของเด็กปฐมวัยนั้นต้องมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นการนำเด็กเข้าสู่โลกใหม่ การประเมินพัฒนาการทางด้านสติปัญญาจึงเป็นเรื่องซับซ้อน ไม่เฉพาะแต่จำนวนเด็กที่ครู ต้องประเมินเท่านั้น ครูยังต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก ในขณะเดียวกัน ครูยังต้องทำหน้าที่ช่วยกระตุ้นพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กด้วย (นภเนตร ธรรมบวร. 2544 : 117) ถ้าหากต้องการให้เด็กดำเนินชีวิตอย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย เพราะเด็กวัย 0-5 ปี ถือเป็นวัยทองของชีวิต ซึ่งหมายถึงเป็นวัยที่มีพัฒนาการทุกด้านเจริญเติบโตในอัตราที่สูงที่สุด สามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้มากที่สุดในชีวิต และเป็นวัยที่เป็นรากฐานสำคัญทำให้เด็กเติบโตต่อไป เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดการเรียนรู้และได้รับการส่งเสริมพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัย จะนำไปสู่ความงอกงามของชีวิตส่งผลให้ประเทศไทยมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) ซึ่งมีจุดเน้นให้ “คน” เป็นศูนย์กลาง ของการพัฒนาอันนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) และการอยู่ดีมีสุข ของคนไทยทั้งปวง (ภัทรครา พันธุ์สีดา. 2551 : 1)

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะสร้างแบบวัดความพร้อมทางภาษา สำหรับเด็กปฐมวัย ที่ประกอบไปด้วยความสามารถทางภาษา 4 ด้าน คือ ด้านการรู้ ความหมายของคำ ด้านการรู้คำศัพท์ ด้านการรู้ความหมายของประโยค และด้านการตอบ คำถาม และเพื่อศึกษาความพร้อมทางภาษาของเด็กปฐมวัย เป็นแนวทางในการส่งเสริมพัฒนา การจัดประสบการณ์กับเด็กในด้านความพร้อมทางภาษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาคุณภาพของแบบวัดความพร้อมทางภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย
ชั้นอนุบาลปีที่ 2
2. เพื่อสร้างเกณฑ์ปกติ (Norms) ความพร้อมทางภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย
ชั้นอนุบาลปีที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวนนักเรียน 4,935 คน จำนวนโรงเรียน 335 โรงเรียน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวนนักเรียน 357 คน จำนวน 17 โรงเรียน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของ เครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้มา โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi – Stage Random Sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 คุณภาพแบบวัดความพร้อมทางภาษาสำหรับเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2

2.2 ความพร้อมทางภาษาสำหรับเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

3. ระยะเวลาในการวิจัย

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เด็กปฐมวัย หมายถึง นักเรียนชาย-หญิง อายุ 5-6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

2. ความพร้อมทางภาษา หมายถึง ความสามารถในการแสดงออกถึงการเรียนรู้ทางภาษาเริ่มต้นของเด็กปฐมวัยในด้านการรู้ความหมายของคำ ด้านการรู้คำศัพท์ ด้านการรู้ความหมายของประโยค และด้านการตอบคำถาม เกี่ยวกับธรรมชาติรอบตัว

2.1 การรู้ความหมายของคำ หมายถึง ความสามารถของเด็กในการรับรู้ เข้าใจ และให้ความหมายของคำที่ได้ฟัง หรือคำที่กรูบอก แล้วเลือกภาพได้ถูกต้องตรงกับคำที่ได้ฟัง

2.2 การรู้คำศัพท์ หมายถึง ความสามารถของเด็กในการพูดหรือชี้คำ และให้ความหมายของคำตามภาพที่กำหนดได้ถูกต้อง

2.3 การรู้ความหมายของประโยค หมายถึง ความสามารถของเด็กในการสื่อความหมายสิ่งที่เห็นหรือรู้ด้วยการใช้ประโยคสั้นๆ ที่ถูกต้อง คือมีประธาน กริยา หรือมีประธาน กริยา และกรรม

2.4 การตอบคำถาม หมายถึง ความสามารถของเด็กในการสื่อสาร แปลความหมาย ทำความเข้าใจกับคำถามแล้วสามารถเลือกภาพที่เป็นคำตอบได้ถูกต้อง

3. แบบวัดความพร้อมทางภาษา หมายถึง ข้อคำถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อใช้วัดความพร้อมทางภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยมีลักษณะเป็นข้อคำถามที่มุ่งวัดความรู้ความสามารถทางภาษาที่ประกอบด้วยด้านการรู้ความหมายของคำ ด้านการรู้คำศัพท์ ด้านการรู้ความหมายของประโยค และด้านการตอบคำถาม เป็นแบบวัดเชิงรูปภาพ (Non verbal test) ชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก

4. คุณภาพของแบบวัด หมายถึง ลักษณะที่บ่งบอกถึงความสามารถของแบบวัดความพร้อมทางภาษา ได้แก่ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ค่าความยาก ค่าอำนาจจำแนก ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง และความเชื่อมั่นของแบบวัด

4.1 ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หมายถึง คุณสมบัติของแบบวัดความพร้อมทางภาษา ที่สามารถวัดได้ตรงตามนิยามเชิงปฏิบัติการ ในแต่ละองค์ประกอบด้านการรู้ความหมายของคำ ด้านการรู้คำศัพท์ ด้านการรู้ความหมายของประโยค และด้านการตอบคำถาม ตรวจสอบโดยคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Item-Objective of Congruence)

4.2 ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัด (Item Discrimination) หมายถึง เป็นคุณสมบัติของแบบวัดความพร้อมทางภาษา ที่ความสามารถแยกบุคคลที่มีความพร้อมทางภาษาต่ำออกจากบุคคลที่มีความพร้อมทางภาษาสูง คำนวณได้จากสูตร ของ เบลนนอน (Brennan)

4.3 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) หมายถึง คุณสมบัติของแบบวัดความพร้อมทางภาษา ที่สามารถวัดได้ตรงตามองค์ประกอบของความพร้อมทางภาษาทั้ง 4 องค์ประกอบ คือ ด้านการรู้ความหมายของคำ ด้านการรู้คำศัพท์ ด้านการรู้ความหมายของประโยค และด้านการตอบคำถาม คำนวณโดยโปรแกรมลิสเรล (LISREL)

4.4 ความเชื่อมั่นของแบบวัด (Reliability) หมายถึง คุณสมบัติของแบบ

วัดความพร้อมทางภาษา ที่สามารถให้ผลการวัดที่คงและแน่นอน เมื่อมีการวัดซ้ำอีก คำนวณ โดยวิธีของลิฟวิงสตัน (Livingston)

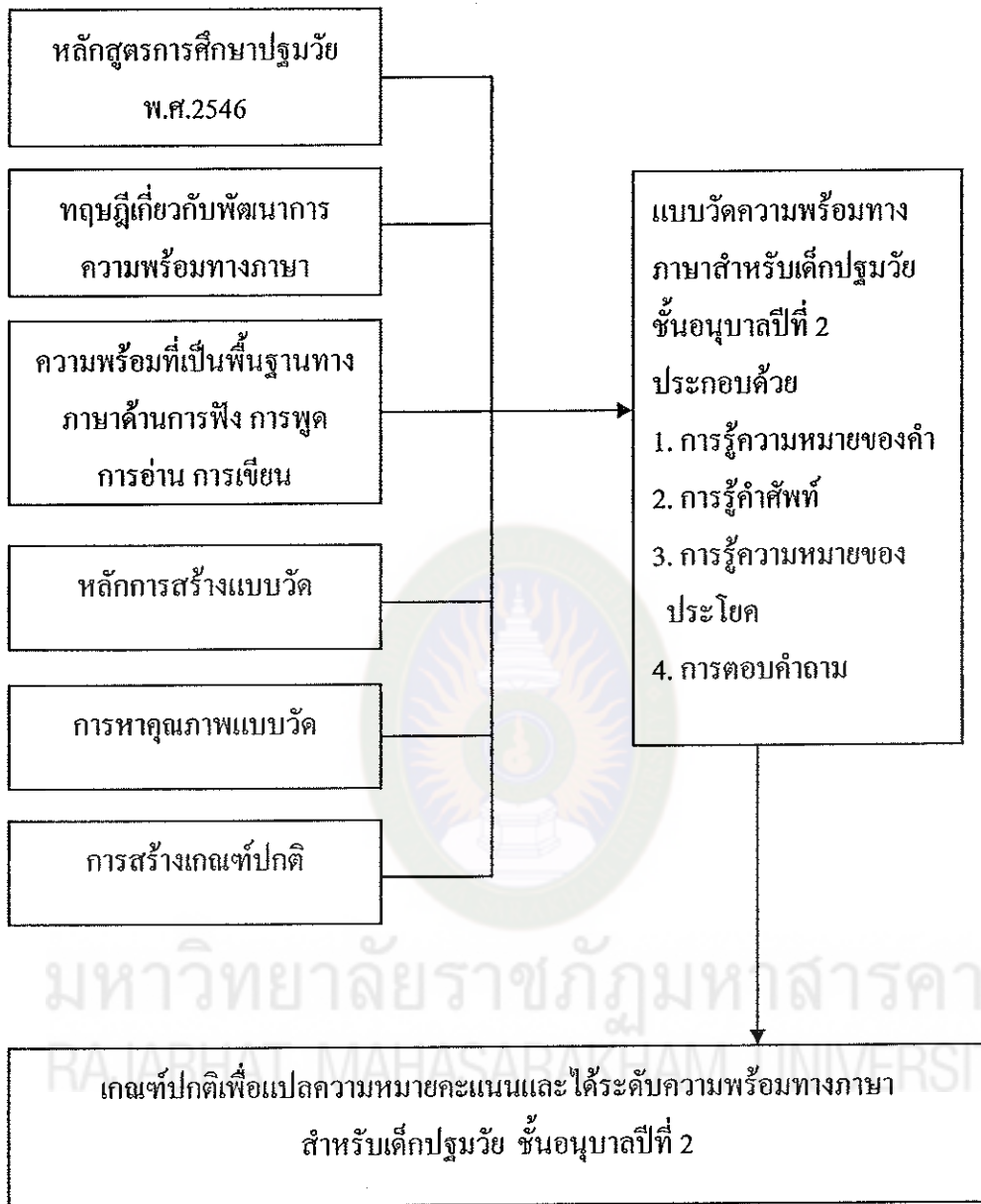
5. เกณฑ์ปกติ หมายถึง คะแนนที่บอกระดับความพร้อมทางภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 ว่ามีระดับความพร้อมทางภาษา อยู่ในระดับใดเมื่อเทียบกับกลุ่มประชากร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้ทราบระดับความพร้อมทางภาษาของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอน ในการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมด้านภาษาของเด็กปฐมวัย

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการสร้างแบบวัดความพร้อมทางภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ประกอบด้วย ด้านการรู้ความหมายของคำ ด้านการรู้คำศัพท์ ด้านการรู้ความหมายของประโยค และด้านการตอบคำถาม โดยสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย